

PROSTOR

ZLÍN

45 Kč

ROČNÍK XVII. 3 / 2010

P O E S I E
H I S T O R I E
A R C H I T E K T U R A
V Ý T V A R N É U M Ě N Í

Martin Čada

Cesta ke skrytosti místa

Ivan Neumann

Martin Čada, *Krajina V*, 2009, akryl a olej, plátno, 110 x 140 cm

Velký formát obrazu pokrytý zlatou barvou s názvem „Krajina I“ Martina Čady z roku 2007, jehož plocha je narušena takřka neviditelnou, řídkou sítí několika, většinou horizontálních čar na sebe kdekoli nutně strhne pozornost poučeného i zcela neznalého diváka. Ten obraz se na první pohled jeví v souvislostech současného českého, chtělo by se říci většinového výtvarného projevu jako troufalost. Když pomíneme v českém prostředí dnes tak běžné znevažování obrazu a malby, pak je také troufalé použití minimalistického, konceptuálního zásahu do jednolitě zlaté plochy. Naposledy ve středověku bylo zlato v obraze znamením nekonečna, znamením věčnosti, a tedy nejzazšího bytí, znamením boží přítomnosti. Je tedy velkou odvahou pokusit se zlaté ploše, a vlastně tím i obrazu, znovu dát možnost být takovým znamením. Obraz „Krajina I“, a nejen on, jak ještě uvidíme, je také demonstrací odvahy, s jakou Martin Čada přistupuje k malbě, k obrazu, ke zkoumání jeho možností i zkoumání svého vlastního talentu, naladění a směřování.

Martin Čada měl zřejmě velké štěstí na jednotlivá učiliště, na kterých studoval, a učitele, které tam potkal. Na Střední umělecko průmyslové škole v Uherském Hradišti studoval v letech 1992–1996 obor propagační grafika, který nepochybně

položil základy jeho ukázněnosti, přesnosti, smyslu pro vyváženost a jasnost. Poté pokračoval v letech 1996–1999 ve studiu na Zlínské soukromé vyšší odborné škole umění, jejíž absolventi již mnohokrát svými výsledky potvrdili její kvality. Tady se Martin Čada setkal s otevřenou atmosférou a erudovanými učiteli, kteří byli schopni svým studentům zprostředkovat jak vědomí hluboké sounáležitosti se světem umění, tak odvalu k vlastní svobodné tvorbě. Na Vysoké škole umělecko průmyslové v Praze se Martin Čada setkal se dvěma profesory vlastně protichůdného naladění a rozdílných generačních východisek. Pavel Nešleha náležel generačně k mladší vrstvě české strukturální abstrakce 60. let, která v našich zemích vykazovala silné vazby na surrealistická východiska. Obě tyto složky Pavel Nešleha dále rozvíjel v osobité syntéze, někdy až věcné imaginaci. Stanislav Diviš je umělec svázaný s generací, která do českého prostředí vědomě vnesla kolem poloviny

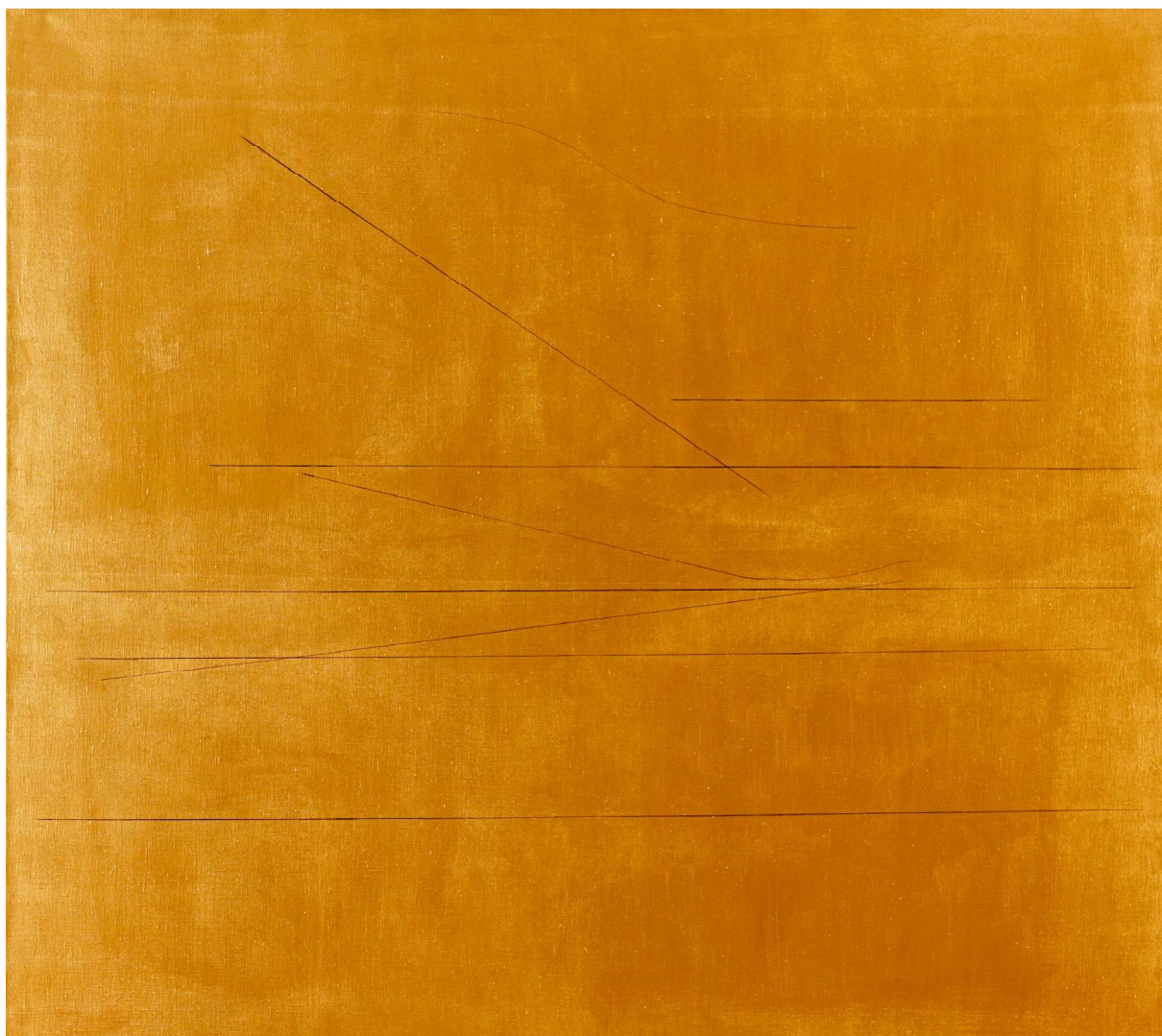

Martin Čada, *Hory*, 2009, kombinovaná technika, plátno, 35 x 45 cm

80. let premisy postmoderny. Dospěl k velmi osobitému, ryze obrazovému výrazu, jehož emotivní složky jsou pevně ovládnuty a zapojeny do obrazového organismu. Snad se dá hovořit o jisté orchestraci, jež může skrývat možnou explozi.

V roce 2005 ukončil Martin Čada studia na VŠUP v Praze v ateliéru Stanislava Divíše sérií obrazů s titulem „Plačící“. Celým cyklem, který vzbuzuje dojem jakéhosi komiksu, jehož políčka tvoří jednotlivé obrazy, putuje postavička přenesená zřetelně ze světa dětského výtvarného projevu a dětských představ do tvrdého světa přírodních živlů i světa dospělých. Prostor žití na hranici snu a reality se v těchto obrazech ukazuje jako nezadržitelně proměnný v mnoha formách, naléhavý, často tísnivý, ba útočný ve tvarech i velmi důrazné barevnosti. V řadě obrazů se objevují jakési industriální periferie někdy svou formou a užitou barevností vyvolávající vzpomínku na české civilistní umění 40. let. U Čady se ovšem zdá, že jde dnes spíše o těžce zkoušenou psychiku současného člověka než o důvěru v pozitivní sílu technické civilizace.

Cyklus „Bitva“ vznikl v tomtéž roce a malíř i v něm rozvíjel jakousi komiksovou seriálnost díplomové práce. Jakoby sestoupil do školních let, kdy jsme si při vyučování potajmu rádi kreslili,

Martin Čada, Krajina I, 2007, akryl a propisovací pero, plátno, 145 x 170 cm

vojáky a bitvy obzvlášť. Čistota dětské naivity tu zůstává, stejně jako průzračné vyjadřování touhy. Z dětinské zábavy se ale nyní stává téma obrazového cyklu, přesně v duchu situace umění po moderně. Důrazně barevně vybudované obrazy jsou naplněny pevnými, zjednodušenými, důrazně konturovanými tvary válečných strojů nebo panoramaty bojišť. Vše balancuje na hranici hry, pošklebku a děsu.

Během roku 2006, kdy se Martin Čada účastnil malířského symposia „Obrazy z Nového Dvora II“ v Miloticích, kde vzniklo několik obrazů, které se zdají být novým nakročením signalizovaným v proměňující se organizaci obrazové plochy, rostla také obsáhlá série Místo – Město, pokračující i v roce 2007. Ta vychází od výrazné, malířsky zdůrazněné struktury hmot, která nás všude obklopuje, která je na první pohled to, čemu jedině můžeme přiznat ve světě důležitost. Ve hmotě, její strukturovanosti, které se můžeme dotýkat, se ukrývá smysluplná poznatelnost světa. Jako by se jen v empirii, drsném doteku vyjevovala cesta k pravdě. Nicméně vývoj Čadovy tvorby opět potvrzuje, že malba, obraz, není pouze zpodobováním, konstatováním hmotnosti světa, ale je neverbalizovatelným rozvažováním skrze dar vidění. Tak se v sérii Místo – Město objevují záhy obrazy, v nichž

svět již není hotovou pevnou, krystalickou strukturou, která měla dosud většinou podobu urbanizovaného prostoru, industriální zóny, ale otevírá se jako nový počátek, téměř jako tušení bodu nula. Nejde tu o popření předchozího obrazu světa, jde o stvrzení jeho mnovrstevnatosti, o prohlubování rozumění. V novějších obrazech cyklu není svět zaplněn, nevnučuje se, neútočí, ale znovu se tvoří v plné svobodě čarou a barvou, jeho určení a smysl je nalézán a zadržován v gestu malířovy ruky. Přestože je v této řadě častým názvem „Krajina“, vlastně o krajinu nejde. Jde spíš o přírodu jako mocnost, z níž se krajina, a všechno v ní právě rodí, a malíř stojí uprostřed té události.

Martinu Čadovi tak zjevně nejde dnes o zpodobování, ale o poukazování k úžasu z veškerého stvoření, o poukazování k němu samému. Vedle sebe tu stojí prázdno několika čar ovládajících plochu obrazu i explozivní koloristické zauzlení jeho celé naplněné plochy, všude vybuchují silokřivky, vitální čára právě tvoří svět. Obojí je jedno a totéž rozumění tomu, co je, je to jedna a táž cesta, na níž v obraze svět znovu a znovu vyvstává, tedy existuje.